

GroupWAVE: samen werken aan de toekomst van groepsbehandeling in de ggz

Het streven van GroupWAVE is dat groepsbehandeling een vanzelfsprekend onderdeel wordt van passende zorg, waarbij het nadrukkelijk niet alleen gaat om het vergroten, maar ook om verbetering van het aanbod. Het project onderscheidt zich van eerdere initiatieven doordat van begin af aan wordt ingezet op landelijke samenhang, gezamenlijke ontwikkeling en kennisdeling. Projectleider Marjolein Koementas-de Vos bespreekt de overwegingen.

Door Marjolein Koementas-de Vos

In december 2025 kregen we groen licht: ZonMw honoreerde de subsidieaanvraag voor GroupWAVE. Met een budget van bijna 300.000 euro markeert dit project een belangrijke stap in de verdere ontwikkeling en positionering van groepsbehandeling binnen de Nederlandse ggz. Niet alleen omdat groepsbehandeling steeds nadrukkelijker wordt gezien als onderdeel van de oplossing voor de druk op de zorg, maar vooral omdat het besef groeit dat opschaling alleen kans van slagen heeft wanneer deze zorgvuldig, gezamenlijk en met oog voor kwaliteit wordt vormgegeven.

In beleidskaders zoals het Aanvullend Zorgen Welzijnsakkoord (AZWA, 2025), het IBO Mentale Gezondheid en GGZ (2025) en de Pakketagenda Passende Zorg 2026–2028 (Zorginstituut Nederland, 2026) wordt groepsbehandeling expliciet genoemd als een belangrijke route richting toegankelijke en duurzame zorg. Ook zorgprofessionals zien de potentie van groepsbehandeling, maar zij geven aan dat het gebruik ervan achterblijft ten opzichte van individuele therapie (Online Panel Akwa GGZ, 2025). Tegelijkertijd laat de praktijk zien dat de

implementatie complex is (Koementas-de Vos & Daemen, 2024). Groepsbehandeling is geen interventie die eenvoudig opgeschaald kan worden; het vraagt om verandering op meerdere niveaus tegelijk: in denken, in organiseren en in samenwerken. GroupWAVE is opgezet vanuit deze spanning en sluit aan bij een bredere beweging richting passende zorg.

De paradox van groepsbehandeling

Groepsbehandeling bevindt zich al langere tijd in een paradoxale positie. Enerzijds is er overtuigend bewijs voor effectiviteit en unieke therapeutische werkingsmechanismen, zoals herkenning, verbondenheid en interpersoonlijk leren (Rosendahl et al., 2021; Whittingham et al., 2023; Yalom & Leszcz, 2020). Anderzijds blijft het gebruik in de praktijk achter. Zowel cliënten als behandelaren ervaren groepsbehandeling nog regelmatig als een tweede keus, ondanks de wetenschappelijke evidentie. Daarnaast spelen praktische en organisatorische factoren een rol. Het organiseren van groepen vraagt om afstemming, planning, matching en voldoende geschoolde behandelaren (Koementas-de Vos & Daemen, 2024). Veel instellingen zoeken hierin hun eigen weg. Dat leidt tot waardevolle initiatieven, maar ook tot versnippering: kennis blijft lokaal, ervaringen worden beperkt gedeeld en het risico bestaat dat steeds opnieuw het wiel wordt uitgevonden. Juist in deze context ontstaat de noodzaak om niet alleen méér groepen te realiseren, maar vooral om gezamenlijk te leren hoe groepsbehandeling duurzaam en kwalitatief goed kan worden ingebed in de ggz.

GroupWAVE als co-creatieproject

GroupWAVE is een landelijk implementatieproject waarin inmiddels twaalf ggz-aanbieders (GGZ Noord-Holland Noord, Pro Persona, Dimence Groep, GGZ West Noord-Brabant, GGNet, NPI Arkin, Zaans Medisch Centrum, Solutions Center, Yes We Can Clinics, the Mind Firm, GGZ Rivierduinen en GGZ In-Geest) samenwerken met MIND, de NVGP, zorgverzekeraar Menzis en ICT-partners. Het project heeft als doel om groepsbehandeling structureel te versterken binnen de ggz, met aandacht voor kwaliteit, inclusie en herstel.

In plaats van een top-down implementatie is gekozen voor een gezamenlijke ontwikkelbenadering

Wat dit project kenmerkt, is de nadruk op co-creatie. In plaats van een top-down implementatie wordt gekozen voor een gezamenlijke ontwikkelbenadering, waarin verschillende perspectieven samenkomen: dat van cliënten en naasten, behandelaren, instellingen, beleidsmakers en technologische partners. Deze samenwerking is geen vrijblijvende toevoeging, maar een noodzakelijke voorwaarde. De belemmeringen rondom groepsbehandeling zijn immers niet op één niveau op te lossen, maar vragen om een integrale aanpak waarin praktijkervaring, ervaringskennis en systeemkennis samenkomen. Daarmee onderscheidt GroupWAVE zich van eerdere, vaak lokaal georganiseerde initiatieven, doordat vanaf de start wordt

ingezet op landelijke samenhang, gezamenlijke ontwikkeling en kennisdeling.

Governance als lerend systeem

Om deze samenwerking vorm te geven, is gekozen voor een governance-structuur waarin sturing, uitvoering en reflectie met elkaar verbonden zijn. De projectgroep, waarin alle partners vertegenwoordigd zijn, bewaakt de koers en samenhang van het project.

De uitvoering ligt bij werkgroepen, waarin vier implementatiethema's concreet worden uitgewerkt:

- toegankelijke informatie voor cliënten, naasten en behandelaren,
- scholing en train-de-trainerprogramma's met focus op inclusie en herstel,
- IT-ondersteuning voor planning, registratie en matching en
- ROM-systemen voor het meten en terugkoppelen van groepsuitkomsten.

Binnen deze werkgroepen vervullen GZ-psychologen in opleiding tot specialist een actieve en coördinerende rol, waardoor implementatie direct wordt verbonden met opleiding en professionalisering.

Het project kent een looptijd van twee jaar en is opgebouwd in drie fasen

Daarnaast is er een adviesraad ingericht met expertise op het gebied van groepsbehandling, implementatie, diversiteit, herstel en technologie, en het perspectief van cliënten en naasten. Deze raad draagt bij

aan reflectie en het signaleren van blinde vlekken. Deze gelaagde opzet maakt het mogelijk om het project vorm te geven als een lerend systeem, waarin continu wordt afgestemd, geëvalueerd en bijgesteld.

Het belang van betrokkenheid

Een belangrijk uitgangspunt binnen Group-WAVE is dat implementatie alleen duurzaam is wanneer betrokkenen zich eigenaar voelen van de verandering. Daarom worden cliënten, naasten en behandelaren actief betrokken in alle fasen van het project. Cliënten en naasten dragen bij aan de ontwikkeling van informatievoorziening en het verminderen van stigma. Behandelaren denken mee over scholing en werkvormen. Instellingen reflecteren op hun eigen processen en delen ervaringen met elkaar. Ook zorgverzekeraars worden betrokken bij vraagstukken rondom bekostiging. Deze brede betrokkenheid maakt het mogelijk om oplossingen te ontwikkelen die aansluiten bij de praktijk en tegelijkertijd draagvlak te creëren voor daadwerkelijke verandering.

Een gefaseerde aanpak

Het project kent een looptijd van twee jaar en is opgebouwd in drie fasen. In de eerste fase wordt de huidige situatie in kaart gebracht wat betreft informatievoorziening, scholing, planning en organisatie, en *routine outcome monitoring*, waarbij knelpunten en kansen worden geïnventariseerd. In de tweede fase vindt de daadwerkelijke implementatie plaats, waarbij werkgroepen via iteratieve cycli werken aan concrete interventies en producten. In de laatste fase ligt de nadruk op borging, evaluatie en kennis-

deling. Deze gefaseerde aanpak maakt het mogelijk om niet alleen planmatig te werken, maar ook om onderweg te leren en bij te sturen.

Spanningsvelden in de praktijk

Hoewel de potentie van groepsbehandeling groot is, zijn er ook duidelijke aandachtspunten. Een eerste spanningsveld betreft de verhouding tussen opschaling en kwaliteit. Het vergroten van het aanbod mag niet ten koste gaan van de inhoudelijke kwaliteit en veiligheid van groepen. Daarnaast blijft de perceptie van groepsbehandeling een belangrijk aandachtspunt. Zolang groepen worden gezien als minder dan individuele behandeling, zal implementatie beperkt blijven. Het veranderen van deze perceptie vraagt tijd, ervaring en goede voorbeelden. Ook organisatorisch zijn er uitdagingen. Het implementeren van groepsbehandeling raakt aan bestaande structuren, werkprocessen en financieringsmodellen en vraagt daarmee om aanpassingen op systeemniveau en om samenwerking tussen verschillende partijen. Daarnaast blijft het de vraag in hoeverre opschaling daadwerkelijk leidt tot betere zorguitkomsten, of dat dit afhankelijk is van de manier waarop groepsbehandeling wordt vormgegeven.

Opleiden binnen implementatie

Een bijzonder aspect van GroupWAVE is de actieve rol van GZ-psychologen in opleiding tot specialist. Door hen een coördinerende rol te geven binnen werkgroepen, worden zij niet alleen opgeleid in groepsbehandeling, maar ook in implementatie en innovatie. Deze aanpak draagt bij aan duurzame ver-

andering. Kennis en ervaring worden niet alleen ontwikkeld, maar ook direct verankerd in de volgende generatie behandelaren. Daarmee wordt implementatie niet alleen een project, maar ook een leerproces.

Van implementatie naar onderzoek

Hoewel GroupWAVE primair gericht is op implementatie, ontstaat er tegelijkertijd een unieke kans om systematisch onderzoek te doen naar groepsbehandeling in de dagelijkse praktijk van de ggz. De landelijke samenwerking, de ontwikkeling van gezamenlijke infrastructuur en de systematische dataverzameling bieden mogelijkheden om vragen te onderzoeken die in de praktijk leven (Koementas-de Vos, 2025). Denk aan vragen rondom matching en toewijzing van cliënten, het voorkomen van uitval en het beter begrijpen van werkzame factoren in groepen. Inmiddels zijn er verschillende subsidieaanvragen in voorbereiding waarin deze vragen verder worden uitgewerkt, onder andere voor een GroupWAVE+ onderzoeksconsortium. Hiermee ontstaat een vruchtbare wisselwerking waarin implementatie en onderzoek elkaar wederzijds versterken.

Tot slot

Zoals de naam van het project al suggereert, kan het worden gezien als een van de eerste gerichte stenen die in het Nederlandse ggz-water wordt gegooid om een beweging op gang te brengen waarin groepsbehandeling een prominente rol speelt. Ons doel is om een beweging te creëren waarvan de golven zich verder kunnen verspreiden binnen de ggz en daadwerkelijk van betekenis zijn. Het uiteindelijke streven is dat groepsbehandeling niet

langer een onderbenutte behandelvorm is, maar een vanzelfsprekend onderdeel van passende zorg. Door samenwerking, co-creatie, aandacht voor opleiding en ruimte voor onderzoek ontstaat een context waarin niet alleen meer groepen worden gerealiseerd, maar waarin ook beter wordt begrepen wat werkt,

voor wie en onder welke omstandigheden. Misschien ligt daarin wel de belangrijkste opbrengst van dit project: niet alleen het vergroten van het aanbod, maar het gezamenlijk ontwikkelen van kennis, praktijk en visie op groepsbehandeling in de ggz: iets wat bij uitstek in een groep tot zijn recht komt! ■

Dr. Marjolein Koementas-de Vos (m.koementas@ggz-nhn.nl) is klinisch psycholoog, psychotherapeut, specialistisch groepstherapeut en onderzoeker bij GGZ-Noord-Holland-Noord en de Universiteit van Amsterdam. Ze werkt als plaatsvervangend hoofdopleider GZ bij RINO amsterdam en is voorzitter van de Sectie GGZ bij het NIP.

Refereren aan:

.....
Koementas-de Vos, M. (2026) GroupWAVE: samen werken aan de toekomst van groepsbehandeling in de ggz. *Groepen. Tijdschrift voor groepsdynamica & groepspsychotherapie*, (21)2, p. 9-13.
.....

Literatuur

.....
Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (3 juli 2025). Geraadpleegd op 26 maart 2026 via rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2025/07/03/aanvullend-zorg-en-welzijnsakkoord-onderhandelaarsakkoord

AKWA GGZ (18 december 2025). Rapport Uitkomsten Online Panel Akwa GGZ – Groepsbehandeling. Geraadpleegd op 26 maart 2026 via akwaggz.nl/wp-content/uploads/2025/12/AkwaGGZ_Rapport_Groepsbehandelingen.pdf

AKWA GGZ (18 december 2025). Rapport Uitkomsten Online Panel Akwa GGZ – Groepsbehandeling. Geraadpleegd op 26 maart 2026 via akwaggz.nl/wp-content/uploads/2025/12/AkwaGGZ_Rapport_Groepsbehandelingen.pdf

Koementas-de Vos, M. (2025). Wetenschappelijk onderzoek naar groepstherapie: juist nu! *Groepen. Tijdschrift voor groepsdynamica & groepspsychotherapie*, 20(4), p. 9-14.

Koementas-de Vos, M. & Daemen, M. (2024). Groepstherapie in de ggz: een van de beoogde oplossingen voor wachtlijstproblematiek, maar hoe? *Groepen. Tijdschrift voor groepsdynamica en groepspsychotherapie*, 19(4), p. 49-63.

Rosendahl, J., Alldredge, C.T., Burlingame, G.M. & Strauss, B. (2021). Recent developments in group psychotherapy research. *American journal of psychotherapy*, 74(2), p. 52-59.

Whittingham, M., Marmarosh, C.L., Mallow, P. & Scherer, M. (2023). Mental health care equity and access: A group therapy solution. *The American psychologist*, 78(2), p. 119-133.

Yalom, I.D. & Leszcz, M. (2020). *The theory and practice of group psychotherapy* (6th ed.). New York: Basic Books.

Zorginstituut Nederland (2026). Pakketagenda passende zorg 2026-2028. Geraadpleegd op 26 maart 2026 via zorginstituutnederland.nl/passende-zorg/pakketagenda-passende-zorg/pakketagenda-passende-zorg-2026-2028
.....